

BIJ *UITSTEK*

Heijstek

Hijstek

Hystek

Heistek

Heystek

Heijstekq

Heysteck

Heijsteck

Heijstexck

Familie Contacten

Dit blad is een uitgave van de Heijstek Familiestichting.

Jaargang 5, nummer 1

april 2005

De familiedag 2005 is op 8 oktober 2005 en die vindt plaats in Dordrecht. Na het succes in Zaandam gaan we weer naar een plaats in Nederland waar veel Heijstekken in de loop der tijd naartoe trokken en waar nog heel wat familieleden wonen. Op dit moment werken wij nog aan het programma, maar alle abonnees krijgen hierover een brief thuis waarin staat hoe men zich voor deze familiedag kan aanmelden.

Op de laatste familiedag hadden wij bestellijsten liggen voor horloges met het familiewapen, wij kunnen die leveren mits er voldoende bestellingen zijn. Helaas waren er te weinig bestellingen om deze horloges tegen een schappelijke prijs te kunnen aanschaffen en wij hebben als stichting niet de middelen om een groot aantal op voorraad te nemen. Het bestuur moest daarom beslissen om dit aanbod in te trekken.

Ook gaan wij gestaag door met de voorbereidingen voor een familieboek. Wij beraden ons op dit moment over de hoofdstukindeling in het boek. Je kunt de gegevens die wij in het boek willen hebben op diverse manieren rangschikken. Maar wat is nu de meeste logische volgorde voor de informatie? Wij maakten hiervoor enkele opzettingen en het ziet er naar uit dat wij de komende bijeenkomst daar een definitief standpunt innemen. Daarna kunnen we beginnen met het schrijven van de hoofdstukken.

Wij zoeken nog naar een goede naam voor dit boek over de historie van onze familie. Als u een leuke titel weet, dan horen wij die graag. U kunt die aan ons mailen, faxen, of telefonisch aan ons doorgeven. Voor degene die meest passende titel aan ons geeft, hebben wij een leuke prijs in petto.

Op de homepage (www.heijstekfamilie.nl) vindt u steeds de laatste versie van onze stamboomgegevens en de adressen van homepages op internet van familieleden in binnen- en buitenland. Heeft uzelf een homepage op Internet en staat die nog niet bij onze Internet links? Meldt u die dan aan bij info@heijstekfamilie.nl. Ook kunt u daar de foto's van de familiedagen van de afgelopen jaren bekijken. Die kunt u daarvan ook downloaden.

In dit nummer gaat Marinus Heijstek verder met zijn mijmeringen en theses over de vraag of de Heijstek-familie van Engelse afkomst is. We beginnen de serie Het portret van ... en Bas Heijstek en nog veel andere leuke artikelen. Ik roep onze lezers nogmaals op als zij leuke verhalen weten, om die te melden. U hoeft zelf niet perfect een artikel te kunnen schrijven, want – als dat nodig is – maakt de eindredacteur daar een goed lopend verhaal van. U kunt uw bijdragen sturen aan de redactie. Het adres staat hiernaast in de grijze balk.

Ik wens u veel leesplezier met deze editie van Bij Uitstek.

Cees Heystek

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	2
Colofon	2
Is de Heijstek-familie van Engelse afkomst? (vervolg)	3
De uitgebannen verschrikkingen van ex-dwargarbeider	5
Naamgenoten in Dordrecht en omgeving	7
Genealogisch onderzoek in Nederland	9
Een marktkoopman genaamd Heijstek	10
Foto's gevraagd	11
Het Portret van	12
Gedicht u Afrika	13
Beroepen door de eeuwen: de medici	14
Geboren/Betaling abonnementsgeld 2005	16
Oude nummers "Bij Uitstek"/Ons familiewapen	16

Is de Heijstek-familie van Engelse afkomst? (vervolg)

In de vorige aflevering schetsten we de situatie van het landelijke leven van onze Heijstek-familie in de late Middeleeuwen in ZO-Engeland. Onder druk van de economische crises moest omgeschakeld worden van graanbouw naar schapenteelt. Turbulente tijden braken aan en dit leidde tot grote maatschappelijke onrust. Emigratie naar het veel welvarender Vlaanderen was het resultaat. Stedelijke beroepen in de sfeer van de wolindustrie en wolhandel (met dat artikel waren ze immers vertrouwd?) lagen voor de hand. Met vergaard kapitaal migreerde men vervolgens in oostelijke richting. Op de Vlaamse zandgronden werd geïnvesteerd in grondaankopen waarna ontginningen plaats vonden. Bewijzen daarvoor is de beschreven handel in grondkavels te Kasterlee (Belgische prov. Antwerpen) en Hapert (Nederlands N-Brabant). Vanuit die streek wordt het verhaal vervolgd.

Uit de Bossche protocollen blijkt dat kleinzoon Goyart Dirx Heijstek in mei 1433 zijn slag geslagen heeft bij Kasterlee (10 km ten zuiden van Turnhout) waar hij een beemd (=nat grasland) verworven heeft en dat bij Hapert, 25 km NO van Kasterlee, net over de huidige Belgisch-Nederlandse grens, door Gijsbert in 1431 en 1432 grond gekocht is. Uit de telkens nieuwe kavelnummers (Hapert 60, Hapert 293, enz.) maken we op dat het blijkbaar geen bestaande landerijen waren die van eigenaar wisselden, maar nieuwe stukken woeste grond die vervolgens in cultuur gebracht werden. Meer weten? Zie opnieuw Bij Uitstek jaargang 3 nr 3 van Piet Heistek.

Als we de lijst Bossche protocollen mogen geloven, lijkt het er dus op dat via de Vlaamse steden de bewoning van onze familie zich verplaatst heeft naar Hapert en dat Goyart in 1433 in Kasterlee niet verder gekomen is dan één impulsaankoop. Zou dat een familietrekje zijn?

Blijven het zandboeren of zoeken ze verder?

Rijk aan ervaring en gedwongen door de omstandigheden houdt onze familie de vinger aan de economische pols. Waaruit blijkt dat? Na 1480, als de agrarische depressie afloopt, neemt de bevolkingsdruk op het platteland toe en begint de familie buiten het eigen gebied te zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Gevonden? Ja hoor, want in het noordelijker gelegen rivierengebied weet ons pientere voorgeslacht de van nature vruchtbare klei van het rivierengebied te vinden. Dijkherstel en landaanwinningen hebben in de oostelijke periferie de Sint Elisabethsvloed van 1421 al weer doen vergeten. Herstelde dijken op goede grond vormen een wenkend perspectief. Met die informatie migreert een familietak naar het land van Altena om daar de zestiende eeuw in te gaan vullen. Hoe het verder ging is bekend.

Nog één vraag: heeft iemand van jullie nog iets gehoord van die slonzige boerenfamilie op de kade

van Brugge? Hebben ze werk gevonden in de wolindustrie of zijn ze ook, keuterend weliswaar, in oostelijke richting gegaan? Zoals zo velen zijn ze opgegaan in de massa, maar wie weet staan ze nog her en der in registers vermeld om ons ooit te verrassen. Wel vertrokken, niet vergeten. Het wordt tijd om onze Belgische familietak bij de club te betrekken.

Wat is de waarde van dit verhaal?

Het zal duidelijk zijn dat bovenstaande geschiedschrijving voor een deel berust op feiten en voor een deel fictie is. De fictie dient om de feiten wat makkelijker te consumeren. Maar wat zijn deze feiten waard? Als een rode draad loopt door het verhaal de volgende hypothese: onze voorouders zijn rond 1390 vertrokken uit ZO-Engeland en hebben zich via West- en Oost-Vlaanderen naar N-Brabant verplaatst om zich rond 1600 te vestigen in het land van Altena. Zie afbeelding (met excuses voor de globale uitvoering van het kaartje) Een hypothese is een veronderstelling die met behulp van bewijzen op waarheid getoetst moet worden. Is dat gelukt? Wel zijn bewezen de omstandigheden die aanleiding gegeven hebben tot migratie vanuit Engeland. Deze gegevens zijn een bewezen onderdeel van de middeleeuwse geschiedenis van West-Europa (Slicher van Bath, De agrarische geschiedenis van West-

De zuidelijke gevels van het Landhuis van het Brugse Vrije. Een meesterwerk van Brugse laat-gotiek, gebouwd vanaf 1520. De voorgevel (hier niet zichtbaar) is herbouwd in 18de-eeuwse classicistische stijl.

Europa, 1959), maar of de Heijstek-familie daar gevoelig voor geweest is, is niet zeker, maar gelet op de herkomst en ontwikkeling van onze naam, wel waarschijnlijk. Om dit te bewijzen is meer onderzoek nodig. In een volgend artikel zal ik daar op terug komen. Als we er van uit gaan dat bewijzen een controleerbaar verband aantonen en elke discussie over andere mogelijkheden overbodig maken, dan missen we de harde bewijzen op schrift of de resultaten van DNA-onderzoek. Ik heb enige moeite om het toe te geven, maar het is niet anders.

Een laatste poging om u te overtuigen.

Nog steeds twijfel? Twijfel of de bereidheid er was te verkassen? Dan kom ik kort nog even terug op de bijzondere omstandigheden die in de late Middeleeuwen aanleiding gegeven hebben tot emigratie vanuit ZO-Engeland? Dan krijgt u een laatste kans u in te leven. Daartoe wijzen we op de boerenopstand in Engeland van 1381 tegen de verplichting diensten te verlenen (horigheid) door de boeren (horigen) aan de adellijke grootgrondbezitters. Jazeker, ook toen al liet de Heijstekfamilie niet over zich lopen. (Zou het vrijheidsideaal dat in het latere Nederland de norm geworden is, toen al in ons DNA gezeten hebben? Hoeveel dank is Nederland ons verschuldigd?) Hoe het ook zij, de opstand heeft gewerkt, want met ingang van dat jaar is in Engeland die verplichting geleidelijk verdwenen, maar niet (let op!) in ZO-Engeland. En laat daar nou juist Oxford liggen. De reden om zo veeleisend aan horigheid vast te houden was de grote behoefte aan arbeidskrachten. Deze werd groter vanwege het door dringen van de geldeconomie, waardoor de concurrentie vergroot en de eis tot het verrichten van diensten verscherpt werd!! Daarentegen was de horigheid in

Vlaanderen en hertogdom Brabant (dus ook in de zuidelijke Nederlanden) al in de twaalfde en dertiende eeuw verdwenen! Ziet u het verschil in omstandigheden? Het gehele sociaal-economische klimaat zowel in stad als platteland was in Vlaanderen en Brabant gewoon aangenamer. Onze voorouders hadden deze verschillen bliksems goed in de gaten. In dit licht moet u dus de emigratie van de Haystack's zien. Als dit niet overtuigt, nou dan weet ik het niet meer.

Speciaal uit Oxford of uit ZO-Engeland?

Tenslotte nog dit: waarom juist Oxford? Onze familie zou toch net zo goed afkomstig kunnen zijn uit Londen, Reading, Stevenage of ... noem maar op. Natuurlijk. Als de Haystack's rond 1850 uit Oxford naar Amerika emigreerden, zijn naamgenoten in 1390 niet verplicht uit die zelfde plaats te vertrekken. Vandaar dat we in de hypothese wat ruimer gekozen hebben voor Z.O-Engeland. Voor dit moment lijkt ons dat voldoende voor de beeldvorming.

We nemen aan dat dit artikel helpt onze familie beter te plaatsen in ruimte en tijd en hopen dat het een bron van inspiratie is voor verder onderzoek. En mocht dit nooit iets opleveren, ach, voor ons mag best een portie mysterie over blijven; we moeten toch iets hebben om te fantaseren, te dromen en te praten? Tenslotte nog dit: als u zich door deze geschiedenis ontworteld, ontheemd, sterker, allochtoon voelt, want afkomstig van verre, dan stel ik voor op de volgende familiedag des te steviger de hand te drukken. Dan zult u zien: u hebt nog nooit zo veel houvast gehad. Op uw wapen zal dan verschijnen: MIJ KAN NIETS GEBEUREN, IK BEN EEN HEIJSTEK.

Een historische plattegrond van Oxford

Marinus Heijstek, geograaf
m.m.v. Ineke Heijstek- van Asperen
Prinsenbeek

De uitgebannen verschrikkingen van ex-dwangarbeider Casper Heijstek

Een oud vrouwtje zagen ze, helemaal in het zwart gekleed. Alleen een kooi met een kanarie had ze bij zich. Moeizaam klom ze uit een Rijnaak vol geëvacueerde inwoners van het zwaar gebombardeerde Hamburg. Ze stonden erbij en keken er naar met een opkomend gevoel van medelijden. “Hebben die piloten effe een fout gemaakt!”, klonk het ineens in keihard Amsterdams achter hen. “Die kanarie leeft nog”.

Een groene grafzerk als pingpongtafel

Nog maar net in Duitsland waren ze. Ze hadden nog niets gezien. Aan harde oorlogshumor moesten ze nog even wennen. “Mot dat nou, zo’n opmerking?”, reageerden ze. “Ja!”, zei de ander. “Dat wijf heeft misschien wel drie zonen op de wereld gezet die nou Europa terroriseren”. Stijlloos vonden we het, maar we waren toen nog niet gehard door de oorlog. Drie maanden later praatten we net zo als hij. Casper Heijstek uit Heerhugowaard gaat ruim zestig jaar terug in de tijd. Terug naar 1943, het jaar dat hij negentien was, in Amsterdam woonde en niet meer aan de Arbeitseinsatz kon ontkomen. Een NSB’er op het Arbeidsbureau had ontdekt dat ik geen leerling was, zoals mijn baas had gemeld, maar een gewone werknemer. Onmiddellijk moest ik me voor de Arbeitseinsatz melden. “Als je het niet doet, pakken we je vader”, voegde hij er aan toe. Dat wilde ik niet op mijn geweten hebben. En onderduiken was ook geen optie. Waar moest ik zo gauw onderduiken in

Amsterdam? Dus meldde Heijstek zich de volgende dag op het Centraal Station in Amsterdam. Een dag later was hij in de Kürmarkische Zellwolle in Wittenberge, een stadje halverwege Hamburg en Berlijn. De fabriek produceerde zwavelkoolstof, loog en verschillende kunst-vezels. Het werk was zwaar en ongezond. Vooral de zwavelkoolstofafdelingen hadden een beruchte reputatie vanwege de zwavelkoolstofnevel die er hing. Duitse politieke gevangenen werden er de eerste jaren van de oorlog tewerkgesteld. Totdat de voorraad politieke gevangenen op was en hun plaatsen werden ingenomen door nieuwe slaven.

Loog

Verschrikkelijke dingen heeft Heijstek gezien, gehoord en meegemaakt waarover hij jarenlang zweeg. In het najaar van 1944 werden op het fabrieksterrein schuilkelders voor de dwangarbeiders gecreëerd. In die schuilkelders stond ook het onderste deel van een aantal twintig meter hoge opslagtanks met loog die tot aan het dak van de fabriek reikten. Toen bij een bombardement de opslagtanks werden geraakt liepen de kelders vol loog. “Later moesten we de ketels die nog redelijk waren, herstellen”, herinnert Heijstek zich. Die kelders waren inmiddels leeggezogen, van de slachtoffers was alleen een dikke drab over. Heijstek had het geluk dat hij niet in de productie zat. Hij moest in een technische ploeg dienst doen en kwam zodoende overal op het fabrieksterrein. Overleven was het dagelijkse doel voor de honderden dwangarbeiders van de Kürmarkische Zellwolle. Er was gebrek aan voedsel en medicamenten. De Duitsers werden steeds nerveuzer vanwege de oprukkende Russische troepen. In dat bizarre decor speelde Heijstek tafeltennis met een groepje Franse gevangenen. Eerst met een vertimmerd houten mededelingenbord waaraan de houten Duitse adelaar nog vastzat, later op een groen geverfde grafzerk, die in afwachting van de volgende dode al vast bewerkt was met de inscriptie “Für Führer, Volk und Vaterland”. Voortreffelijk

speelde die tafel, alleen gaf het woord Führer het balletje een vreemd effect. In april 1945 stonden de Amerikaanse troepen aan de overzijde van de Elbe, maar de dwangarbeiders van de Kürmarkische, Zellwolle, zo'n tweeduizend in totaal, werden in oostelijke richting gedreven. Zo begon een zwerftocht te voet van honderden kilometers, dwars door het gebied dat na de oorlog Oost-Duitsland werd. Heijstek en een andere Nederlander ontsnapten uit de groep. Voor ze het wisten werden ze ingehaald door de Russische soldaten, die niet zachtzinnig te werk gingen. Overal werden de vrouwen besprongen. Natuurlijk deugde dat niet, maar wij begrepen het wel. Die Russen waren opgerukt over de beenderen van hun landgenoten en zagen wat het Duitse leger had aangericht met moordpartijen en verkrachtingen.

Uiteindelijk lukte het Heijstek om het door de Amerikanen veroverde gebied te bereiken. Met een goederentrein kwam hij samen met honderden andere dwangarbeiders in Limburg terecht, waar hij werd opgevangen in een nonnenklooster. Heijstek woont al jaren in Heerhugowaard. Hij zegt zijn bewogen oorlogservaringen veertig jaar te hebben uitgebannen. Hij wilde er heel lang niet meer aan denken en zeker niet over praten. “Wakker heb ik er niet van gelegen, maar ik wilde het verleden begraven. Ik had iets van Zand erover’, opnieuw beginnen. Ik wilde er niet bij stil blijven staan”. Totdat er in de jaren tachtig eindelijk aandacht kwam voor de voormalige dwangarbeiders. Dat gebeurde toen in Duitsland werd besloten tot een schadevergoeding aan de dwangarbeiders en aan andere slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Er werd een vereniging van ex-dwangarbeiders opgericht die met succes de vroegere tewerkgestelden in de Duitse oorlogsindustrie, opriep de ervaringen op papier te zetten.

Te hoog

Ook Heijstek schreef zijn uitgebannen oorlogservaringen van zich af, maar zijn verwachtingen over de erkenning van de vroegere dwangarbeiders als oorlogsslachtoffer, waren achteraf kennelijk te hoog gespannen. “Van een vergoeding aan ex-dwangarbeiders is niets terecht gekomen. Ik had een aanvraag gedaan bij het Ministerie van Sociale Zaken, maar dat werd afgewezen. Kreeg je een vaag verhaal te horen over criteria zus en criteria zo. Die waren ineens aangescherpt. Ik viel buiten de boot. Nou ja, ik had er eigenlijk al niet meer op gerekend. Het ging me trouwens niet om het geld, want dat was toch veel te weinig voor al die slachtoffers van de Arbeitseinsatz. Het ging me meer om een stuk erkenning. Ik heb op een vergadering van de vereniging nog voorgesteld om met dat geld een monument op te richten, met daarin de namen van de slachtoffers. Maar iedereen had natuurlijk guldentekens in zijn ogen. Ze dachten allemaal rijk te worden”. Wat me nog het meest stak was de opmerking van de toenmalige staatssecretaris Elske ter Veld. “Hadden ze maar niet naar Duitsland moeten gaan”, reageerde ze toen bleek dat er niets van een uitkering aan de dwangarbeiders terecht zou komen. “Hadden ze maar moeten onderduiken”. Mijn haren gingen recht overeind staan. “Weer iemand die er niets van begrepen heeft”.

Bron: Noord-Hollands Dagblad

Persoonskaart van Casper Heijstek

Casper Heijstek is geboren op maandag 17 december 1923 in Haarlem, zoon van Casper Paulus Heijstek en Johanna Elizabeth Bakker. Casper trouwde, 27 jaar oud, op zaterdag 30 juni 1951 in Amsterdam met Petronella Klein, 21 jaar oud. Petronella is geboren op donderdag 27 februari 1930 in Amsterdam, dochter van Jacobus Klein en Petronella Koopman. Kinderen van Casper en Petronella:

1 Johanna Heijstek, geboren op zondag 24 mei 1953 in Amsterdam. Johanna trouwde met Peter Wortel. Peter is geboren op donderdag 7 juli 1949 in Amsterdam.

2 Petronella Heijstek, geboren op donderdag 16 mei 1957 in Amsterdam. Petronella trouwde met Wilhelm Pieter de Roest. Wilhelm Pieter is geboren op donderdag 3 januari 1952 in Heerjansdam.

3 Casper Heijstek, geboren op zaterdag 30 januari 1965 in Amsterdam. Casper begon een relatie met Mirjam Cnossen. Mirjam is geboren op vrijdag 25 oktober 1968 in Sneek.

Naamgenoten in Dordrecht en omgeving

Ik moet eerst iets rechtzetten in het vorige artikel. Op de foto van de boerderij met arbeidershuisje staat rechts mijn broer Piet (van 1922) en links mijn broer Bertus (van 1926) en de foto is niet gemaakt aan het einde van de Molenstraat maar van de Mariastraat. Later werd die weg doorgetrokken en die heet vanaf de Mariastraat, Juliana weg.

Ons gezin bestond dus uit vader Bas en moeder Adriana, waarbij het opvallend was dat de familie altijd Sjaan tegen mijn moeder zei, behalve oom Gerrit, die mijn moeder altijd begroette met "Dag Adriana". Waarom is ons tot op de dag van vandaag onduidelijk gebleven en wij hebben er nooit naar gevraagd. Behalve de hierboven reeds genoemde twee zonen bestond het gezin van Bas en Adriana verder uit Riet (1930), Bas (1934) en Adrie (1938).

De oorlogsjaren

Toen de oorlog uitbrak waren we dus met z'n zevenen. Mijn vader en mijn broers Piet en Bertus zijn bij de razzia opgepakt, maar Bertus was dezelfde dag weer terug omdat hij werkte bij de Dordtse wasserij 'De Ozon', die vanaf dat moment ook voor de Duitsers moest wassen en strijken. Mijn vader werd op transport gesteld naar Berlijn, broer Piet naar Kiel, maar beiden kwamen gezond en wel terug. In mijn herinnering kwamen we de oorlog redelijk door. Op school werden klassen in één lokaal samengevoegd, want de helft van de school was door de Duitsers gevorderd. In 1943 ging ik samen met andere kinderen, georganiseerd door de school en

de kerk, zes weken naar Friesland, kennelijk om aan te sterken. Ik kwam uitgerekend bij een boerenfamilie terecht, boer Andringa in Twijzel dichtbij Buitenpost. Daar heb ik als negenjarige hard moeten werken (over kinderarbeid gesproken), maar zelf heb ik daar niet onder geleden, trouwens boer Andringa volgens mij ook niet. Integendeel, ik vond het prachtig: koeien melken, hooien, aardappels rooien (nog met een riek!), paarden voor de ploeg spannen, melkbussen naar de melkfabriek brengen, stiekem

karnemelk drinken uit een litermaat die aan een kraan bij een tank hing, aan de overkant van de weg bij een smid kijken hoe de paarden beslagen werden, maar daar kom ik later nog op terug. Weer thuis in Dordrecht hebben we niet echt honger geleden, vader kon altijd wel voor iets te eten zorgen. Toch in mijn herinnering hebben we op het laatst van de oorlog nog schijven bieten gegeten met daarop stroop gemaakt van dezelfde bieten.

Het gezinsleven

Vader was een streng man, recht door zee, gehecht aan normen en waarden, waarschijnlijk ook zo opgevoed en beresterk. Hij las veel, vooral de Bijbel en daaraan gerelateerde boeken die hij uit de bibliotheek haalde. U moet zich voorstellen dat in die tijd, althans bij ons, geen krant en telefoon aanwezig waren, wel hadden wij radiodistributie en we mochten wel eens naar een hoorspel luisteren. De bakker, kruidenier, groenteboer, melkboer en zelfs

Foto van het hele gezin

een petroleumboer kwamen aan de deur en 's avonds werden wij bezig gehouden met dammen, schaken, sjoelen en ... bij het orgel zingen en spelen. Buiten spelen bestond uit hoepelen, tolleren, verstopertje, boompje verwisselen, voetballen, katapult schieten en lantaarnpaal klimmen. 's Avonds werd er een kopje thee gedronken en om tien uur lag het hele gezin op bed. Ons vader kon voor het eten lang bidden, voor ons gevoel wel vijf minuten met als gevolg dat het eten koud was. Na het gebed aan het

einde van het eten werd nog een stukje (nou ja stukje) uit de Bijbel gelezen en ik zat op hete kolen want ik wilde nog even buiten spelen.

Vader

Hij werkte bij de boer en altijd keihard. Het was wat men noemde: "het aangenomen werk", wat inhield dat als er bijvoorbeeld een paar hectare aardappels moest worden gerooid, mijn vader prijs en tijd aan de boer gaf en met een handdruk het akkoord aangaf zo in de trant van een man een man een woord een woord. U begrijpt dat ik met zulk soort klussen menigmaal ben ingezet. Soms was vader ook driftig, getuige het volgende voorbeeld: het hooi moest van het land en ik mocht op de bok de twee paarden mennen, nou dat vond ik prachtig en ik voelde mij al een hele vent. Het ging een hele tijd goed, maar de paarden kwamen ieder eindje verder traag op gang ondanks het klappen met de leidsels en klakken met de tong. Dat ging vader vervelen en hij stak één van de paarden met de riek in de kont en toen veranderde het landelijk en vredig gebeuren in een soort Griekse paardenrace in de arena à la Ben Hur. De paarden sloegen op hol en ik sprong na enige tientallen

meters van de bok met als gevolg een gebroken pols. De paarden kwamen voor de deuren van de stal tot stilstand. Ik jankte van de pijn, "niks aan de hand" zei vader en hij stuurde me naar huis. Moeder deed er een theedoek met azijn om en dacht dat het wel over ging. Hoewel minder, had ik na twee dagen nog pijn en op aanraden van de buurvrouw gingen we toch maar naar het ziekenhuis waar de dokter een breuk constateerde. Dat heb ik geweten, de pols werd door twee doktoren even gezet en toen ik het uitgilde kreeg ik nog een tik op mijn wang: "geen gegil" zei de dokter. Een dag later was de pijn min of meer over en kon ik op school de stoere vent uithangen met een sappig verhaal, lekker aangedikt, waarschijnlijk toen al om indruk op de meisjes te maken. C'est la vie!

Vader is ook jaren lang ouderling geweest in de Gereformeerde kerk en twee avonden per week ging hij met een andere broeder bij mensen langs om hun geloof te toetsen en hen bij te staan bij ziekte en verdriet. Ik weet nog goed dat ik een keer uit mijn mond liet vallen dat ik biljarten wel een mooie sport vond en dat ik onmiddellijk te horen kreeg dat dit het spel des duivels was en enig onderricht kreeg in datgene wat de mens naar het eeuwige leven leidde dan wel naar de ondergang. Toch is vader meegegaan met de secularisatie getuige het feit dat hij op 65-jarige leeftijd met pensioen ging en er een paar maanden later - op zolder - een biljart stond en ik kon niet van hem winnen!

Vader en moeder waren dankbare mensen, vooral na hun pensionering, hadden ze telefoon, televisie en zelfs een brommer waarmee ze het gehele land doorkruisten tot aan Assen toe, waar mijn zus woonde. Zij voelden zich rijk, want de AOW vonden ze veel geld. Wij hebben, als kinderen, wel eens in angst gezeten met dat brommeren, met moeder gewoon achterop, maar het is altijd goed gegaan.

Bas Heijstek

Genealogisch onderzoek in Nederland

Vele lezers van dit blad hebben voorouders in Nederland. Nu is het, als u in Nederland woont, eenvoudig om genealogische gegevens op te zoeken. In de Archiefwet is geregeld dat alle overheidsarchieven optimaal voor iedereen toegankelijk moeten zijn en ingezien kunnen worden.

Alle overheidsarchieven in Nederland zijn dan ook gratis toegankelijk en zij moeten voldoende lang geopend zijn dat iedereen die kan raadplegen. Daarom zijn de meestearchieven van maandag tot en met vrijdag tijdens werkuren geopend. Echter niet alle gegevens zijn in te zien. In de archiefwet is geregeld dat geboorteaktes na 100 jaar zijn in te zien, huwelijksaktes na 75 jaar en overlijdensaktes na 50 jaar. Dit alles wegens bescherming van de persoonsgegevens van levende personen.

In deze tijd van internet is het goed mogelijk om al gegevens in Nederlandse archieven te raadplegen. Nog niet alles is al te raadplegen, maar in het jaar 2000 gaf de toenmalige minister van Cultuur, Onderwijs en Wetenschappen opdracht om alle openbare gegevens uit de burgerlijke stand via Internet toegankelijk te maken.

Op dit moment zijn al veelarchieven te doorzoeken op adres <http://www.genlias.nl>. Deze homepage is ook in het Engels te raadplegen. Ook de provinciale rijksarchieven hebben al veel gegevens op Internet staan. Het Rijksarchief in Zeeland heeft inmiddels alle overlijdens vanaf 1795 op Internet staan.

Hieronder staan de links naar de verschillendearchieven waar u genealogische gegevens en foto's kunt zoeken:

Rijksarchief Zeeland: <http://www.zeeuwsarchief.nl/> neem de link naar ISIS.

Rijksarchief Noord-Brabant: <http://www.bhic.nl/site/>

Rijksarchief Drente: <http://www.drenlias.nl/>

Rijksarchief Friesland: <http://www.tresoar.nl/>

Rijksarchief Gelderland: <http://www.geldersarchief.nl/>

Rijksarchief Groningen: <http://www.groningerarchieven.nl/>

Rijksarchief Limburg: <http://www.rijksarchieflimburg.nl/>

Rijksarchief Noord-Holland: <http://www.noordhollandsarchief.org/>

Rijksarchief Overijssel: <http://www.historischcentrumoverijssel.nl/>

Rijksarchief Utrecht: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/>

Meerarchieven van gemeentes vindt u gerangschikt op <http://archieff.pagina.nl/>

Een heel interessante homepage is die van het Nationaal Archief: <http://www.nationaalarchief.nl/>. Op deze site zijn meer dan een half miljoen oude foto's te raadplegen en te doorzoeken in de beeldbank op trefwoorden en familienamen. Alle namen van personeelsleden die voeren bij de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC), met daarbij de gegevens op welk schip zij voeren, de datum van aanmonstering en hun functie/rang staan daarbij vermeld. Ook kunt hier de *Atlas of Mutual Heritage* raadplegen. Hierin staan tekeningen van alle plaatsen en landen waar de VOC handel mee dreef.

Een andere bron voor genealogen is de website van de Koninklijke bibliotheek <http://www.kb.nl/>. Hierop vindt u digitale pagina's uit kranten van 1910-1945. En tal van andere prenten, zoals kaarten, enzovoort.

In een volgende editie zal ik u meer vertellen over het lijfelijk zoeken inarchieven in Nederland en wat daarin te vinden is aan genealogische gegevens.

Cees Heystek

Een marktkoopman genaamd Heijstek

Het was in het midden van de dertiger jaren dat Louis Heistek, controleur in de Rotterdamse haven, een behoorlijke kou opliep en zich bij thuiskomst niet echt lekker voelde. Alvorens naar bed te gaan - om eens goed uit te zieken - bedacht hij dat hij wel een middeltje tegen de verkoudheid kon gebruiken. Hiervoor had hij nog een flesje cognac, echter wat hij miste was een grote zak drop! Dit laatste kocht hij wel meer, vaak op de markt bij een man waarvan hij wist dat deze Heijstek heette. Het waarom is niet bekend maar de heren Heistek en Heijstek lagen elkaar niet zo goed. Trouwens tussen haakjes: volgens de overlevering in bepaalde Rotterdamse kringen kwam dit wel vaker voor en de ene tak noemde de andere soms zelfs arrogant! Enfin, bij deze gelegenheid ontstond er weer een discussie en Louis Heistek, deze keer wellicht geïrriteerd door zijn verkoudheid, sprak de marktkoopman toe met de legendarische woorden: "Wat ben ik blij dat mijn naam op een andere wijze wordt geschreven, stel je voor dat ik familie van jou zou zijn!".

Wie-o-wie kent deze Heystek ?

Het hierbovengenoemde verhaal hoorde ik enige jaren geleden bij de voorbereidingen voor mijn in 2001 uitgekomen boekje met de genealogie van enige geslachten Heistek en Heijstek in en uit Rotterdam. Meerdere personen hadden gehoord van een Heijstek op de markt maar niemand kon mij vertellen wie het was. Ik werd hieraan herinnerd bij het lezen van het artikel van Piet en Lyda Heistek in ons familieblad van september 2004. Zij refereerden aan een krantenbericht met foto waarin een Heystek werd genoemd die zich op markten bezighield met de vervaardiging van pepermunt. Het bericht stond in de Haagse Courant van 22 oktober 1983 maar gezien de kledij van de mensen op de foto kan deze zeker vijftig jaar eerder genomen zijn, dus de jaren dertig. Deze foto was genomen op de markt aan de Haagse Prinsengracht, maar een marktkoopman gaat toch meerdere plaatsen af en kwam zeker ook in Rotterdam. En naast pepermunt kan hij toch best drop hebben verkocht, dat is niet zo'n vreemde combinatie. Ik denk dat het in beide gevallen om dezelfde persoon gaat, maar ...

Is-ie 't wel of is-ie 't niet ?

In ons genealogisch bestand was geen informatie te vinden die leidde naar de gezochte marktkoopman Heijstek en de gemeentearchieven van den Haag en Rotterdam boden evenmin uitkomst, er waren geen gegevens over bijvoorbeeld verhuur van marktkramen in die periode. Wel vond ik in het archief van Rotterdam adresboeken, onder andere uit 1931 en bij de namen en adressen waren ook beroepen vermeld. Bij een W.J. Heijstek van de Boezemkade 42a stond als beroep marktkoopman, een belangrijke aanwijzing wellicht. De ook in het archief aanwezige gezinskaart vermeldde dat deze Willem Jacobus ooit kermisreiziger was, later koopman in noga en dat hij door de jaren heen woonde in Rotterdam, Utrecht, Groningen, weer Rotterdam en Den Haag. Hij was geboren in 1855 en zou de foto inderdaad genomen zijn in de jaren dertig dan was hij toen ongeveer vijfenzeventig jaar en zo oud ziet de Heijstek op de foto er niet uit. In datzelfde adresboek stond ook nog een P.C. Heijstek wonend aan de Spiegelnisserkade 15b en van beroep koopman in suikerwerken. Deze Pieter Cornelis werd geboren in 1880 en overleed in 1957, hij zou inderdaad de gezochte persoon kunnen zijn, maar.....is-ie 't wel of is-ie 't niet of is de foto toch eerder genomen dan de jaren dertig en is het misschien toch Willem Jacobus? Overigens liggen beide adressen dicht bij elkaar, misschien niet zò verwonderlijk als we weten dat Willem J. en Pieter C., ondanks het leeftijdsverschil van vijftientwintig jaar, broers waren: de oudste en jongste zoon uit één van de gezinnen met een Zeeuwse achtergrond. Als afsluiting onderstaand een stukje genealogie beginnend met hun beider grootvader en misschien herkent u alsnog iets of iemand zodat we weten of één van hen inderdaad onze gezochte marktkoopman is.

WILLEM HEIJSTEK, geboren in Middelburg op 29 december 1799 en overleden in Salt Lake City, U.S.A. op 19 april 1877. Zoon van Jacobus Willem Heijstek en Maatje Mieras. Trouwde op 12 oktober 1826 in Middelburg met Catharina van Dijk, geboren in Dinteloord op 5 oktober 1805 en overleden in Salt Lake City, U.S.A. op 13 oktober 1882. Uit dit huwelijk zijn 9 kinderen geboren, waaronder :

JACOBUS WILLEM HEIJSTEK, geboren in Middelburg op 7 maart 1830 en overleden in Rotterdam op 15 april 1916. Trouwde op 31 december 1854 in Rotterdam met Adriana Mullaard, geboren in Oud-Beijerland op 26 december 1834 en overleden in Rotterdam op 21 december 1921. Uit dit huwelijk zijn 10 kinderen geboren, waaronder de boven reeds besproken broers :

WILLEM JACOBUS HEIJSTEK, geboren in Oud-Beijerland op 19 juni 1855. Trouwde op 19 februari 1879 in Rotterdam met Adriana Gerdina Wilhelmina Lambrechts, geboren in Vianen op 16 april 1857 en overleden in Renkum op 24 december 1942. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

PIETER CORNELIS HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 16 juni 1880 en aldaar overleden op 23 augustus 1957. Trouwde op 1 november 1905 in den Haag met Johanna Maria de Wilt, geboren in Rotterdam op 22 juli 1885 en aldaar overleden op 26 februari 1967. Uit dit huwelijk :

1. JOHANNA ADRIANA ALIDA PETRONELLA HEIJSTEK, geboren in den Haag in augustus 1906 en aldaar overleden 27 juni 1908

2. PIETER JACOBUS HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 21 januari 1911. Trouwde op 10 juni 1936 in Rotterdam met Agatha Franziska Baer, geboren in Rotterdam op 26 november 1911.

Uit dit huwelijk :1. MARIANNE HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 12 april 1937

2. ELSJE HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 22 maart 1939

3. JOHANNES MARIUS HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 21 december 1918 en aldaar overleden op 18 april 1990. Trouwde op 20 april 1949 in Rotterdam met Willy de Haas, geboren in Rotterdam op 23 april 1927. Uit dit huwelijk :

1. JOHANNA WILHELMINA HEIJSTEK, geboren in Rotterdam op 26 september 1952

Wim Heistek

Foto's gevraagd

Andy Blom – v. Aken is op zoek naar foto's of ander materiaal van de vrouw van Adriaan Heijstek, Elisabeth van Aken en van de firma Moerman en Robbers te Rotterdam. Adriaan is geboren op woensdag 24 november 1897 in Wissenkerke, zoon van Marcus Heijstek en Elisabeth Jasperina Scherp. Adriaan is overleden op zondag 26 maart 1972 in Rotterdam, 74 jaar oud. Adriaan was in dienst bij de firma Moerman en Robbers. Hij trouwde, 26 jaar oud, op woensdag 29 oktober 1924 in Rotterdam met Elizabeth van Aken, 22 jaar oud. Elizabeth is geboren op maandag 11 november 1901 in Rotterdam, dochter van Willem Cornelis van Aken en Janna Elisabeth Kabel. Elizabeth is overleden op vrijdag 13 juni 1986 in Rotterdam, 84 jaar oud.

Andy zag op Internet ons parenteel van Lodewijk Heijstek. De grootvader van Andy was Willem Cornelis van Aken, de broer van Elisabeth van Aken die in ons parenteel staat. Hun vader werkte zijn hele leven bij Moerman en Robbers. Volgens Andy's tante werkte hij zich op tot bedrijfsleider van deze onderneming. Andy is de oudste van de vier dochters Van Aken. Andy's vader is overleden in 1976 en haar tante heeft geen foto's uit haar jeugd. Zij is al een poosje bezig met de stamboom van de Van Akens, maar fotomateriaal ontbreekt. U kunt met haar contact opnemen op telefoonnummer 0181-637496 of op e-mailadres andy.blom@planet.nl.

Het portret van... Lodewijk Heistek en Trijntje Alida Bouwer.

In het blad van de Nederlandse Genealogische Vereniging "Gens Nostra" staat een artikel 'Het portret van ...' Dit bracht de redactie op het idee om dit ook eens te proberen voor ons blad Bij Uitstek. De achterliggende bedoeling is dat we op deze manier ook foto's verzamelen voor het familieboek dat op den duur zal uitkomen. Als voorbeeld nam ik mijn ouders waarbij dan een familieoverzicht wordt gevoegd door de redactie en we vertellen nog iets bijzonders over de persoon. Als het u aanspreekt stuurt u dan een foto op naar de redactie met een persoonlijk verhaal erbij, dan wordt ons blad op een interessante wijze aangevuld.

Lodewijk Heistek en Trijntje Alida Bouwer

Kinderen van Lodewijk en Trijntje Alida:

1 Adriana Elisabeth Heistek, geboren op zondag 25 mei 1941 in Zaandam. Adriana Elisabeth trouwde, 21 jaar oud, op donderdag 13 september 1962 in Calgary in Canada met Pieter Weststrate, 28 jaar oud. Pieter is geboren op maandag 28 mei 1934 in Rotterdam, zoon van Pieter Weststrate en Macheltje Smit.

2 Lodewijk Pieter Johannes Heistek, geboren op zaterdag 11 september 1943 in Zaandam.

Beroep: gemeente opzichter

Lodewijk Pieter Johannes trouwde, 21 jaar oud, op woensdag 30 december 1964 in Zaandam met Marianneke Beatrix de Haan, 19 jaar oud. Marianneke Beatrix is geboren op donderdag 30 augustus 1945 in Amsterdam, dochter van Abraham Isaac de Haan en Antonia Magdalena Maria van Eysden.

3 Barbara Heistek, geboren op woensdag 24 september 1947 in Zaandam. Barbara trouwde in Zaandam met Willem Klaas Janneman. Willem Klaas is geboren op 8 september 1945 zoon van Simon Janneman en Catherina Groot.

4 Pieter Lodewijk Heistek, geboren op dinsdag 18 september 1951 in Zaandam.

Beroep: leraar bouwkunde mbo.

Pieter Lodewijk trouwde, 22 jaar oud, op woensdag 5 juni 1974 in Zaandam met Alida Helena Brandenburg, 21 jaar oud. Alida Helena is geboren op dinsdag 9 september 1952 in Zaandam, dochter van Cornelis Brandenburg en Margaretha Helena Bomhof.

Lodewijk Heistek heeft zijn lagere school afgemaakt en dan bleef er in de jaren 1920 vaak maar één weg over en dat was werken. Hij begon als krullenjongen op de timmerwerkplaats van bouwbedrijf Kakes in

Lodewijk Heistek is geboren op zondag 5 maart 1916 in Zaandam, zoon van Lodewijk Heistek en Elisabeth van Leeuwen. Lodewijk is overleden op vrijdag 15 juni 1990 in Zaandam, 74 jaar oud.

Zijn beroep was timmerman/magazijnchef

Lodewijk trouwde, 23 jaar oud, op woensdag 7 februari 1940 in Zaandam met Trijntje Alida Bouwer, 25 jaar oud. Trijntje Alida is geboren op maandag 2 maart 1914 in Wormerveer, dochter van Pieter Bouwer en Ariaantje Kuyper. Trijntje Alida is overleden op dinsdag 24 november 1981 in Zaandam, 67 jaar oud.

v.l.n.r. Lo, Barry, Pietje en Adrie

Zaandam. Hij wist zich op te werken tot timmerman en in die hoedanigheid stapte hij over naar de timmerwerkplaats van Albert Heijn. Later werd hem een baan aangeboden als magazijnchef van de afdeling grondstoffen, daar werkte hij meer dan veertig jaar. Op de kermis van Zaandam ontmoette hij zijn vrouw Trijntje Bouwer. Zowel Lo als Trien waren enthousiaste korfballers, een sport die in die tijd door velen werd beoefend. Later maakte Lo zich nog verdienstelijk voor de duivensport. Samen brachten zij vier kinderen groot in de Czaar Peterstraat in Zaandam.

Piet Heistek

Gedicht uit Afrika.

Sinds Februari 1989 correspondeerde ik met de Heer Coetzee, de samensteller van "Die Heystek familieboek" uit Zuid-Afrika, tot eind 2002. De Heer Coetzee is 13 Februari 2003 overleden en met zijn dochter Mieka Erasmus-Coetzee heb ik contact gehouden. Zij stuurde mij een gedichtenbundel van haar vader genaamd "Uit de Skatkamers" met de volgende aantekening: "Aan Bas Heijstek, ter nagedachtenis van mij vader, u vriend en medewerker aan die opsporing en geskiedskrijving van veraf, vroeë Heijstek voorouers". Het boekje is opgedragen aan Zuid-Afrika. Ter nagedachtenis aan hem wil ik af en toe een van de mooie gedichten u niet onthouden.

Uit die ruimtes van die tijd.

Soms verlang ek om snags wakker te blij
net die ruising van die nagstilte te hoor!
Dan kom vervloë stemme weer terug na mij
uit die ver ruimtes van die vergange tijd
klink hulle weer helder in mij oor!

Soms verlang ek om snag te kan droom
want in mij drome sien ek altijd weer
die beelde van mij jeug so suiwer skoon
uit die ver ruimtes van die vergange tijd
so duidelik in mij oe teruggekeer!

Ja mij siel is soos 'n oneindige kunspaleis
met sy grense in die ruimtes van die ewigheid
waarin mij skatte en weelde uitgesprei
geen perke ken van ruimte en tijd!

Bas Heijstek

Beroepen door de eeuwen: de medici

Men kan eigenlijk niet een tijdperiode uitlichten zonder de historie van deze beroepsgroep niet volledig juist te plaatsen. We beginnen niet in het stenen-tijdperk, maar ergens in de middeleeuwen. Je hebt dan Chirurgijns en doctoren. Het is niet toevallig dat de meeste geneeskundige werken zijn geschreven

door chirurgijns, bij hen beruste namelijk de geneeskundige verzorging. Het waren vooral praktische platteland heelmeeesters, dikwijls oefenden ze ook het beroep uit van barbier. In de barbierswinkel vonden veelal kleine operatieve ingrepen plaats, waaronder aderlating en wondverzorging. De 'chirurgijn' die met een leger meetrok noemde men 'veldscheerder'. Er zullen weinig diepgaande operaties zijn uitgevoerd, hoewel een Geert Grootte 1340/84 een schedeldak operatie zou hebben gehad, maar dit behoorde deels tot de zwarte magie.

Deskundige hulp zal veel minder aanwezig zijn geweest dan thans, het gebruik en de kennis van geneeskrachtige kruiden zullen zeker verbreid zijn geweest. Er waren ook veel rondreizende kwakzalvers. Daarnaast waren er ook veel vrouwen die medische adviezen gaven de zogenoemde 'geneesjoffers'. Met name de steden trachtten voor hun poorters geneeskundigen aan te trekken. Aan de universiteit opgeleide artsen waren dun gezaaid in de Nederlanden. De eerste daarvan leest men in 1341 in een Zwols voorschrift, daarop stond medicus, maar dit zal vermoedelijk een geneesmeester zijn geweest. De dichtstbijzijnde medische opleidingen vond je toen in Salerno in Italië of Montpellier in Frankrijk. Pas omstreeks 1425 wordt er in de Zuidelijke Nederlanden in Leuven een universiteit opgericht, men gaf daar Theologie, Filosofie,

Rechten en er was een faculteit Geneeskunde. Echter had je hier gestudeerd dan was je vorming nog niet klaar, daarna ging je in Italië en/of Frankrijk verder studeren. De bekendste arts van deze opleiding was Pieter van Foreest.

De therapie van een universiteitsarts bestond vooral uit het voorschrijven van dieet en leefregels en het toedienen van medicijnen die zweten en urineren bevorderden en pijnstillers verstrekken. De voorgeschreven ingrepen liet hij doen door een chirurgijn, zoals aderlating en snijden. Stierf iemand bij het steensnijden dan moest je vaak vluchten. Voor het gewone volk was de universitaire medicus niet goed bereikbaar. De opkomst van universiteiten heeft alles te maken de nieuwe staatkundige eenheid van de Zeven Provinciën. Bekend is de oprichting van de Hogeschool van Leiden in 1575, betaald door Holland en Zeeland. De eerste medische student was een Engelsman in 1578. In 1585 werd te Franeker de Friesche Academie gesticht. In 1614 kreeg Groningen een Hogeschool, Utrecht volgde in 1636 en de Gelderse Universiteit werd in 1648 te Harderwijk gesticht. Nijmegen kreeg een Hogeschool in 1655, maar die bestond maar 20 jaar.

Al deze Hogescholen konden zich qua geneeskunde niet meten met Leiden. Dikwijls was er slechts één hoogleraar geneeskunde. Een hoogleraar fungeerde meestal voor het gehele gewest als geneesheer, de "Archiater". Deze gaf vaak ook plaatselijk les aan chirurgijns, want dat was gildewerk. Naast de universiteiten waren er in de zeventiende eeuw ook athenea gesticht in verschillenden plaatsen, daar

kon je een propedeutisch hoger onderwijs volgen, alleen kon men daar geen examen doen of een graad halen. Eigenlijk zijn de universiteiten Utrecht en Harderwijk daaruit voortgekomen. Pas sinds 1550 werden er ontledingen gedaan, in het begin alleen door de chirurgijn.

Bovendien had men al vroeg vroedvrouwen, die mogen wij niet vergeten, een bekende is de Friese Vrouw Schraders 1655/1746, zij was de weduwe van een chirurgijn, zij deed dit werk vanaf haar 38ste jaar en deed dit 52 jaar lang, nog op haar negentigste schreef zij met vaste hand haar aantekeningen. Ze deed in haar huwelijken enkele bevallingen, maar in 1721 stierf haar tweede man en woonde ze in Dokkum en moest zo in haar verzorging voorzien. Zij heeft meer dan 4000 bevallingen gedaan. Slechts vijftien vrouwen stierven onder haar handen, waaronder drie die eigenlijk reeds dagen gemarteld waren door plaatselijke geneesmeesters, die het niet goed deden, voordat zij erbij was gehaald. De kindersterfte was bij haar nog geen 3 promille. Dat waren uitzonderlijk goede getallen. Zij verdiende in 40 jaar 8500 gulden met haar praktijk en 1100 gulden met haar "dockteren en meysteren". De universitaire opleiding voor vrouwenarts ontstond pas in de eerste helft van de negentiende eeuw.

In de 18de eeuw was er nog een strijd tussen de chemiatische (meer natuurkundige) en iatrofysische (theoretische) school. Uiteindelijk won een nieuwe groep de systematici, zoals H. Boerhave. Uiteindelijk wonnen de praktische artsen het en werd er onderzoek gedaan, de hoogleraren vertaalde de oude klassieke Griekse geneesheren, waardoor er meer diep-

gang kwam in de opleiding, bovendien werden natuurkunde, wiskunde en scheikunde onderdelen van het universitaire onderwijs. Het begin van de negentiende eeuw kenmerkte zich door maatschappelijke problemen. Dit was een uitwerking van de revolutie en in 1798 volgde een decreet waarmee de gilden werden opgeheven. Het betekende het einde van de chirurgijns gilden en de jongere corporaties van doctoren, de collegia medica. In 1811 werden Franeker en Harderwijk opgeheven. Het ging niet best met de geneeskundige, heel en verloskundige hulp en verzorging in Nederland.

Pas de wet van 1818 maakte de oprichting mogelijk van geneeskundige scholen. Deze scholen kwamen in Amsterdam, Alkmaar, Haarlem, Hoorn, Middelburg en Rotterdam. Ook de militaire Hogescholen hadden eigen medische opleidingen op verschillende niveaus. In 1865 werd er een nieuwe wet van kracht, er bestonden toen 12 verschillende diploma's en Thorbecke zorgde er voor dat er één algemeen bevoegdheid gevend artsdiploma ontstond. Een grote negentiende eeuwse arts is Jacobus Schroeder v.d. Kolk, zoon van een dokter uit Leeuwarden. Hij verzorgde op het gebied van anatomie en pathologie veel vernieuwend werk ook als zenuwarts werd hij bekend, hij was een veelzijdig geleerde die ook de krankzinnigen verzorging aan-

pakte en verbeterde. Ook de universiteit Groningen ging zich medisch roeren en had verschillende vernieuwende artsen en hoogleraren. In principe moet er dan nu een grote lijst met namen van belangrijke geleerden volgen die inmiddels meestal landelijk werkzaam waren of die zich om de zoveel tijd verplaatsten en niet alleen in Nederland bleven.

Harry van Deelen

Nieuwe abonnees

Uiteraard zijn wij zeer verheugd met wederom een aantal nieuwe abonnees, maar toch stijgt het totaal aantal de laatste tijd slechts licht, daar er ook om allerlei redenen het abonnement beëindigen. Wij vroegen het reeds eerder: wilt u onze familiestichting nog eens onder de aandacht brengen van uw familie en wellicht willen die een keer een proefnummer ontvangen van ons familieblad. Laat het ons even weten!

Geboren

God schiep de bergen en de dalen
Hij kleurde Zelf de hemel blauw
Hij schiep de planten en de dieren
... en Hij schiep jou!

Dankbaar en blij zijn wij met de geboorte
van onze zoon

Chris Andreas

Matthijs en Cornée Heijstek

Betaling abonnementsgeld 2005

Bij dit blad vindt U een rekening voor het abonnementsgeld 2005 en het zou uitermate plezierig zijn als u het verschuldigde bedrag zo spoedig mogelijk wilt overmaken. Elk jaar is er een (te) groot aantal abonnees dat de rekening over het hoofd ziet en in de loop van het jaar hieraan moet worden herinnerd. Tot op dit moment zijn er nog steeds enkele abonnees die 2004 nog niet hebben betaald en op de ingesloten rekening worden zij hieraan nogmaals herinnerd. Wilt U bij de betaling het factuurnummer met uw postcode en huisnummer vermelden, daar het anders voor Uw penningmeester moeilijk wordt de betaling bij de juiste persoon te boeken. Bij een familievereniging zijn er nu eenmaal veel personen met dezelfde naam en voorletters.

Oude nummers "Bij Uitstek"

Voor hen, die later abonnee werden en interesse hebben in eerder uitgebrachte nummers van dit blad zijn van de meeste uitgaven nog exemplaren beschikbaar. De kosten bedragen EUR. 1,00 per nummer plus portokosten. U kunt ze telefonisch bestellen bij Wim Heistek, telefoon 010 – 420 00 44.

Ons familiewapen

Het familiewapen, gedrukt op A-4 formaat, is nog steeds verkrijgbaar voor EUR 5,00 per stuk, inclusief portokosten. Bestellen door overmaking van het verschuldigde bedrag op rekening 14.15.31.568 ten name van de Heijstek Familiestichting te Rotterdam onder vermelding postcode en huisnummer.

